

בית משפט לענייני משפחה במחוז ת"א

תמ"ש 35326-12-10

בפני כב' השופט נפתלי שילה

התובעים

1. א'

2. ר'

3. ע'

ע"י עו"ד אלירז יוסף

נגד

הנתבעים

1. ת'

2. ל'

3. מ'

4. ס'

ע"י עו"ד יורם מושקט

מיני-רציו:

* ביהמ"ש לענייני משפחה חייב דודים של נערה, לפצות את הורי הנערה בסך 40,000 ₪, בגין הכפשות קשות שפרסמו בפייסבוק אודות אבי הנערה. הפרסומים מהווים לשון הרע. טענות ההגנה של הנתבעים נדחו. אין מדובר בגידופים "קלים" אלא בכמות גדולה של דברי הכפשה ועלבון. גם אם הפרסומים נעשו מתוך תחושת כעס על האב, ומתוך דאגה כנה ועמוקה לנערה שטענה להתעללות מתמשכת מצד האב, תחושות קשות אלו לא התירו להם להכפיש ולבזות את התובעים בפייסבוק. יחד עם זאת, לעניין גובה הפיצוי, נלקח בחשבון, בין היתר, כי הפרסום היה גלוי ל- 11 אנשים בלבד. התביעה כנגד הסב והסבתא, שלא נשענה על הפרסומים הנ"ל, אלא על הטענה כי הם אלו שהסיתו והמרידו את הנערה כנגד הוריה נדחתה.

* נזיקין – עוולות – לשון הרע

* נזיקין – פיצויים – שיעורם

* נזיקין – הגנות – זוטי דברים

* נזיקין – הגנות – אמת בפרסום

* נזיקין – הגנות – תום-לב

* נזיקין – מחשבים – אינטרנט

* משפחה – תביעה נזיקית – בגין לשון הרע

תביעה לפיצוי בסך של מעל מיליון נה שהגישו הורים של נערה בשנות העשרה (האב – א; האם – ר; הנערה – פ) המושגת על עוולות לפי חוק איסור לשון הרע תשכ"ה-1965 (להלן: "החוק") ועל עוולות הרשלנות הקבועה בפקודת הנזיקין. זאת בגין ארבעה פרסומים פוגעניים שפרסמו הנתבעים 1-2 (אחיה של האם ולהלן: ת' ול'), ברשת הפייסבוק, הכוללים השמצות קשות ושימוש בלשון גסה ביותר כנגד האב, המהווים לטענת התובעים, לשון הרע וכן לאור הטענה כי הנתבעים 3-4 (הוריה של האם ולהלן הסבים) הסיתו והמרידו את פ' להגיש תלונת כזב כנגד אביה במשטרה, והם אף הוציאו את דיבתם רעה באוזני רשויות הרווחה ומשטרת ישראל. לטענת התובעים, הסתת והמרדת פ' ע"י הסבים הביאה לגרימת נזקים כספיים עצומים למשפחה או לכל הפחות להגברתם וכן לגרימת נזקים נפשיים לפ' ולמשפחה בכללותה. הנתבעים וכן פ' הגישו תביעה שכנגד, על סך 150,000 נה בגין לשון הרע שאמרו התובעים אודות הנתבעים. מדובר בסכום מתמשך בין הצדדים על רקע טענות חוזרות ונשנות של פ' להתעללות פיסית ומילולית מתמשכת מצד אביה. (שהובילה בעבר, בין היתר, להגשת תלונה במשטרה (התיק נסגר מחוסר "ראיות מספיקות") וכן ליציאתן של פ' וע' (התובעת 3 – אחותה של פ') מהבית (לבית הסבים, למשפחת אומנה, לפנימיה ועוד. כיום פ' וע' מתגוררות בבית ההורים וע' (היא התובעת 3) חזרה בה מהאשמות שהטיחה בעבר כלפי האב).

ביהמ"ש לענייני משפחה דחה את התביעה כנגד הסבים, קיבל בחלקה את התביעה כנגד הדודים ודחה את התביעה שכנגד, מהטעמים הבאים:

האם הפרסומים מהווים לשון הרע? המבחן להתקיימות העוולה הוא אובייקטיבי ולא סובייקטיבי. היינו, "כיצד עלולה החברה לקבל את הדבר שבאותו פירסום".

ביהמ"ש דוחה את כל טענות ההגנה של הנתבעים 1-2: כי מדובר "בגידופים שלא ניתן לראות בהם משום לשון הרע"; כי מדובר ב"מעשה של מה בכך" בהתאם לסעיף 4 לפקודת הנזיקין; הגנת סעיף 14 לחוק: הפרסום היה אמת וכי בפרסום היה עניין ציבורי וכן כי הפרסום חוסה בהגנת תום הלב שבסעיף 15 לחוק. גידופים בעלמא לא יחשבו בהכרח לשון הרע, אלא ייבדקו במסגרת מכלול הנסיבות שבהם הם פורסמו. במקרה דנן, אין מדובר בגידופים "קלים" אלא בכמות גדולה של דברי הכפשה ועלבון. מדובר בדברי בלע חמורים אשר בכל קנה מידה אובייקטיבי של "האדם הסביר" הם מהווים לשון הרע. ריבוי הגידופים והעובדה כי הם לא נאמרו בהזדמנות אחת "בעידנא דריתחא" אלא בארבעה מועדים שונים, תומכים אף הם בקביעה כי מדובר בלשון הרע; היקף ההכפשות וחומרתן, כלל לא יכולים לחסות בצילה של הגנת סעיף 4 לפקודת הנזיקין כי מדובר ב"מעשה של מה בכך". והנתבעים כלל לא הוכיחו כי הפרסומים הם אמת ולא הוכח כלל כי הם נאמרו בתם לב.

ברור כי הפרסומים באינטרנט מהווים לשון הרע כהגדרתם בסעיף 1 לחוק היות והם בהחלט עלולים "להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה לבוז או ללעג מצדם". הפרסומים מהווים הכפשות קשות. אף אם סברו הנתבעים כי א' ור' מתעללים בבנותיהן, ובהחלט ייתכן כי התנהלות הנתבעים בכל הקשור לפ' וכעסם על הוריה, היו מוצדקים ונעשו מתוך דאגה כנה ועמוקה לפ'. אולם, אף אם כך הדבר, תחושות קשות אלו לא התירו להם להכפיש ולבוז את התובעים בפייסבוק כפי שהם עשו. יחד עם זאת, התובעים לא הוכיחו כי יותר מ- 11 אנשים נחשפו לפרסום. אך בכל מקרה כאמור, מדובר בפרסום כהגדרתו בחוק.

מאידך, התובעים לא הוכיחו כי הנתבעים 3-4 הסיתו או המרידו את פ'. פ' היא זו שספרה לסבא ולסבתא את טענותיה בדבר התעללות הוריה בה ובאחותה. הסבא והסבתא רק הפנו את פ' וע' למשטרה ואולם הכוונה זו היתה חיונית והכרחית לאור הטענות החמורות שהבנות שטחו באוזניהם. לא הוכח כלל כי סבא

והסבתא גרמו להמרדה וכי הניתוק של פ' מהוריה לא נעשה מרצונה החופשי ללא כל השפעה מהנתבעים 3-4. לפיכך, דין התביעה כנגד הנתבעים 3-4 להידחות.

שיעור הפיצויים המגיע לתובעים מהנתבעים 1-2 עקב פרסום לשון הרע? במקרה דנן, לא הביאו התובעים כל עד, או מסמך להוכחת הנזק הנטען שנגרם להם. עם זאת, במסגרת תיקון מס' 6 לחוק, נקבעה תקרה לפיצוי בסך של 50,000 ללא הוכחת נזק (סעיף 7א). נקבע גם, כי אם הוכח שהפרסום נעשה "בכוונה לפגוע", מוסמך ביהמ"ש לפסוק סכום כפול מסך זה, ללא הוכחת נזק.

בהתאם לפסיקה, כאשר מדובר בלשון הרע הנאמר במהלך סכסוך משפחתי כולל, נוקט ביהמ"ש משנה זהירות בקביעת גובה הפיצוי, על מנת שלא ללבות עוד יותר את הסכסוך המשפחתי. כעולה מהפסיקה, שיעור הפיצוי נגזר מאופי וחומרת הפגיעה במוכח, שכל שאופי ההאשמות המיוחסות חמורות יותר, כך גדל סכום הפיצוי. בנוסף, מסקירת הפסיקה עולה כי פסיקת הפיצויים במקרים שבהם הוטחו האשמות מבוזות בפני קהל מוגבל של אנשים, איננה ב"רף העליון" שנקבע בחוק. היינו קיים יחס גומלין בין היקף תפוצת הפרסום לבין גובה הפיצוי. ככל שתפוצת הפרסום מצומצמת יותר, הנזק קטן יותר ועל כן גובה הפיצוי הנפסק נמוך יותר. כ"כ, יש לתת משקל אף להתנהגות המעוול אחרי הפרסום, כפי שנקבע בסעיף 19 לחוק. יש להבחין בין מקרה בו מעוול עומד מאחורי דבריו לבין מקרה שבו הוא מתנצל.

בקביעת גובה הפיצוי במקרה דנן, יש לקחת בחשבון את העובדה שמדובר בפרסומים בוטים ופוגעניים מאוד והנתבעים עד היום לא סבורים כי פעלו שלא כדין ולא רק שהנתבעים לא התנצלו, הם המשיכו להכפיש ולגדף. מאידך, בין הצדדים היה מתח רב בעקבות הטענות הקשות של פ' כנגד הוריה ורצונם של הנתבעים לעזור ולסייע לפ'. אין מחלוקת כי מצבה של פ' היה קשה כמתואר בכל הדוחות המקצועיים. כמו כן, הפרסום היה גלוי ל-11 אנשים בלבד. לא הוכח כי אנשים נוספים היו נגישים לפרסומים אלו. יש לקחת בחשבון גם כי התביעה שכנגד לא הוכחה. בשקלול כל האמור, נפסק כי הנתבעים 1-2 ישלמו לתובעים בגין הפרסומים, פיצויים בגובה של 40,000 ₪.

מאחר והתביעה הוגשה על סכום מופרז ביותר, בסך של מעל מיליון ₪, ונדחתה התביעה כנגד הנתבעים 3-4 שלא הוכחה כלל, אין צו להוצאות.

פסק דין

האם יש לחייב את הנתבעים בפיצויים בסך של מעל מיליון ₪ בגין לשון הרע שפרסמו אודות התובעים ובגין נזקים אחרים שהם גרמו להם לטענתם והאם יש לחייב את התובעים בסך של 150,000 ₪ בגין לשון הרע שאמרו אודות הנתבעים?

א. רקע עובדתי

1. בפתח פסק הדין מן הראוי להדגיש, כי טוב היה לה לתביעה זו שלא הייתה נידונה כלל וכל הצדדים היו פונים לאפיק טיפולי על מנת לנסות ולהציל את המשפחה. אולם, משניסיונותי הרבים לשכנע את הצדדים לפעול בדרך זו לא צלחו, אין מנוס מהכרעה בתובענות שבפניי.

2. התובעים 1-2 (להלן גם: "האב" או "אי") ו-ר' הם הוריה של התובעת מס' 3 (להלן: "ע") ושל פ'.
3. הנתבעים 1 – 2 (להלן גם: "ת" ו- "ל") הם אחיה של ר' והנתבעים 3-4 (להלן גם: "מ" ו"ס" ו"הסבא והסבתא") הם הוריה של ר'.
4. היחסים בין התובעים לבין הנתבעים היו גרועים ביותר במשך שנים רבות (סעיף 5 לסיכומי התובעים).
5. משחלה מ' בשנת 2009, חלה התקרבות בין ר' וילדיה לבין הנתבעים ואולם, כתוצאה מחידוש קשר זה, אירע משבר חמור נוסף בין הצדדים ובמיוחד בין פ' לבין הוריה.
6. פ' וע' סיפרו לסבא ולסבתא כי אביהם מתעלל בהם ולאור זאת, יעצו להם הסבא והסבתא להתלונן במשטרה. בחופש הגדול של שנת 2009 עברו פ' וע' להתגורר אצל סבם וסבתם.
7. לפי הנחיית הסבא והסבתא, העלו פ' וע' את מעללי האב נגדן, על הכתב.
8. פ' כתבה בין היתר כי:

"הוא שבר עלי גיטרה וכיסא. הוא רדף אחרי עד החנייה שהוא עם מגבת וזרק עלי חלוקי נחל. היה לוקח ממני את הצלחת או את הפרי שאני או ע' אכלנו והיה אומר אנחנו לא שוות את האוכל שאכלנו... היה מכבה לנו את האור בחדר והיינו נשארים שם בחושך... הרביץ לי וירק עלי... זורק עלינו נעליים. היה מוציא אותי פעם אחת החוצה למדרגות בחורף ביום שישי בתשע בערב אמר שאני אשאר עד הבוקר... איים שיסיע אותנו למוסד... שאם יחזירו אותנו הביתה הוא ירצח אותנו... היו קוראים לי זבל כימי, אפס, מסריחה, נבלה... ערבייה ... תשרפי שלא תקומי בבוקר... היה לי בקבוק קרח בפה ומצצתי את הקרח אז הוא אמר לי "את צריכה למצוץ משהו אחר" והעיף אותי מהבית. היה צועק ומרביץ לי ליד אנשים. הוא היה משפיל ומעליב אותי... צוחק עליי... זרק עלי מטאטא ואבנים וגם מקלות...הוא היה מאיים שזה ייגרם ברצח. שהיה מוציא מגרש אותי מהבית היה מוציא אותי

לפעמים בגרירה על הרצפה היה מושך לי ... כשהידיים שלו צובטות לי את הרגליים... היה משמיץ אותי בכל מקום... אחד מהעונשים היה לנשק להם את הרגליים. פעם אחת הוא זרק עלי נעל אצבע בבריכה בבית מלון מול כל האנשים... הוא זרק עלי אותה שוב כמובן שהכל היה מצורף בקללות וכל האנשים הסתכלו... שע' חזרה עם נעליים עם בוץ הוא אמר לה "את צריכה להיות כמו רוז במזוודה" ...

9. גם ע' העלתה על הכתב את מעללי האב נגדה. בין היתר כתבה ע' כי:

"אמר לע' שהיא צריכה להיות כמו רוז במזוודה. זרק עליי נעליים על הראש כאשר רץ אחרי...הוא מכבה לנו את האור בזמן שאנחנו בחדר... אמא שברה עלי מקל... פעם אחת הם החביאו לנו את הג'קטים ולקחתי את של פ' ובגלל זה הוא תפס לי את העורף והכאיב לי.. הם הרביצו לנו עם נעלי אצבע, נעלי ספורט ומקל... קראו לי ולאחותי בשמות לסבית, מסריחה, אפס, מפגרת, זנב, מטומטמת".

10. פ' וע' העבירו תרשומות אלו למשטרה והגישו תלונה כנגד הוריהם בחודש יולי 2009.

11. בחודש ספטמבר 2009, עם תחילת שנת הלימודים, חזרו פ' וע' לבית ההורים. לדברי פ', הדבר נבע מכך שההורים איימו על הסבא והסבתא כי הם יתבעו אותם אם הן תמשכנה להתגורר בביתם ומפאת חשש זה, דחקו הנתבעים בפ' וע' לשוב לביתם.

12. ביום 13.10.09 נערכה הערכה פסיכולוגית לפ' ע"י הפסיכולוג הקליני יאיר צבעוני. האבחון נעשה לאור פניית ההורים אשר דווחו כי קיימות "בעיות קשות עם פ' בתקופה האחרונה הכוללות הזנחה עצמית חמורה ואי שמירה על היגיינה, גישה חשדנית ומאשימה כלפי ההורים כולל תלונות במשטרה על דברים שלא היו, התבודדות, התנהגות מוזרה, הרס של דברים ועוד".

13. מהאבחון של פ' עלה בין היתר כי :

"ביקורת המציאות של פ' תקינה. היא מסוגלת לגבש רשמים נכונים על עצמה, לפרש את הפעולות שלה ושל אחרים בצורה נכונה ולתפוס את האירועים בצורה נורמטיבית. עם זה, ישנם מצבים מסוימים בהם היא מגבשת רשמים מוטעים על

עצמה או על סביבתה, מצבים בהם היא מתבלבלת ויכולים להוביל אותה לשיפוט לקוי וקושי בקבלת החלטות טובות... היא נוטה לא להכיר במורכבות של הסיטואציות ולהבין את המציאות בצורה פשטנית למדי...בוחן המציאות הנו באופן בסיסי תקין, ולא נתגלו באבחון הפרעות חשיבה... מהאבחון עולים קשיים משמעותיים של פ' בתחום הרגשי וביחסים בינאישיים. חסרים לה כישורים חברתיים ויש לה רתיעה עמוקה ממצבים בהם אנשים מבטאים רגשות וממצבים אינטימיים... באבחון אין ממצאים לקיום פסיכוזה או הפרעה נפשית דומה ... קיים פער מסוים בין ממצאי האבחון לבין התיאורים של ההורים. יחד עם זאת, באבחון כן נמצאו קשיים משמעותיים שמתבטאים במיוחד ביחסים בינאישיים, דבר שכל הנראה מקבל ביטוי חמור במיוחד ביחסים בתוך הבית... פ' סיפרה במהלך האבחון על התנהגויות חריגות ולא תואמות של אביה, תיאורים אשר כמובן עומדים בסתירה לתיאורים של ההורים. חשוב לבדוק בנפרד את טענותיה של פ'. מאבחון זה עולה שלא סביר שמדובר בטענות פסיכוטיות. כמובן שיתכן שהיא אינה דוברת אמת כפי שטוענים ההורים, אך בכל מקרה חשוב להבין ולבדוק את דבריה במסגרת היחסים במשפחה ולהבין את הדינאמיקה המשפחתית שמובילה ליחסים הבעייתיים כל כך בתוך המשפחה".

14. ביום 25.1.10 נכתב דו"ח אודות המשפחה ע"י פקידת הסעד לחוק הנוער והעו"ס ב..., שבו מתגוררת המשפחה. בין היתר נאמר בדו"ח כי:

"כיום יש החמרה במצבה של פ'. היא מתארת את מצבה כאנוש כאשר היחידים שיש לה בעולם הם הסבא והסבתא. היא מרגישה דחוייה על ידי הוריה ואחיה לכן הסבא והסבתא הינם "קרן האור" היחידה בחייה... פ' מדווחת שעדיין נאלצת להתאפק (אמנם מדווחת שפחות אולם עדיין) וכך קורה שאת צרכיה היא עושה "במכנסים". לדבריה של פ', כאשר היא מגיעה מבית הספר היא יורדת למרתף בבית שם נמצאת רוב שעות היום. היא לא שולטת בצרכיה מכיוון שפוחדת לעלות למעלה וללכת לשירותים כדי לא להיתקל באביה ולקבל ממנו הערות שונות (לטענתה הוא "מחפש" אותה). היא נשארת במצב הזה עד שעת הערב כאשר היא צריכה לישון ואז מחליפה בגדים. פ' מספרת כי איננה אוכלת כמעט בבית. היא אינה מוכנה לשבת עם אביה באותו שולחן לאור מה שקרה. היא טוענת כי אביה נמצא רב שעות היום בסלון או במטבח היא חוששת שהוא עושה לה דווקא ונמצא במטבח כדי שהיא לא תאכל. לכן היא מחכה עד שעות הערב במרתף ורק בשעות

הערב היא עולה למעלה לאכול. כמו כן, גם לארוחות ביום שישי בערב היא לא מצטרפת לשולחן. היו פגישות שבהן פ' אמרה כי מצבה אנוש היא מרגישה כל כך רע עם המצב שנוצר בבית. בשיחה איתי טענה כי "רוצה למות". התחושה היא שיש לה את הסבא והסבתא נותנת לה תיקווה כלשהי לחיות... פ' סובלת מרעד חזק בשרירי הידיים והרגליים כתוצאה ממתח ומחרדה. דיווחה שסבלה מהתקף חרדה והרגישה קשיי נשימה. יועצת בית הספר מדווחת כי חלה ירידה משמעותית בהישגיה של פ' בלימודים... לדברי ההורים פ' לא משתפת פעולה עם חוקי הבית, לא מתקשרת עם אביה, לא אוכלת עם בני המשפחה ולא נמצאת במחיצתם. ... א'... כועס ופגוע מהחלטותיה של פ' להגיש תלונה במשטרה על הוריה ומאוכזב מכך שהעניין לא נסגר... נראה שהמצב הולך ומחמיר... ופ' עדיין חווה דחייה קשה מצד הוריה. למותר לציין כי מחלקת הרווחה מממנת את כל הטיפולים... מדבריה של פ' עולה כי היא חשופה עדיין להתעללות ולהתנהגות בלתי הולמת מצד אביה. היא מרגישה דחוייה בבית הוריה ומבקשת לשהות יותר זמן בבית הורי האם שם היא מרגישה מוגנת ובטוחה... מצבה הנפשי הולך ומחמיר... הגוף משדר את המצוקה שחוותה".

15. ביום 10.3.10 הגישה הפסיכיאטרית הד"ר גילי אופיר את חוות דעתה בנוגע לפ'. בחוות הדעת נאמר בין היתר כי:

"לדבריה החל מסביבות גיל שש... החל האב לנקוט כלפיה וכלפי אחותה באלימות פיזית ומילולית, תוך אפליה לטובת האח... היא מתארת אפיזודות חוזרות של יחס משפיל ופולשני שלו כלפיה כולל התייחסויות קולניות לאזורים אינטימיים בגופה... עוד היא מתארת סטירה שחטפה מאביה, איומים שחזר והטיח בה, חפצים ששבר בכעס... גירושיה מהבית על ידו... היא מתארת כיצד מצאה מפלט בבית הסבים וכיצד התגייסו להגן עליה לאור סיפוריה על מעללי האב... החשיבה קוהרנטית. מהלך ותכן תקינים ללא רמזים למחשבות שווא. ללא חשיבה דיכאונית או אובדנית. לא קיימות הפרעות בתפיסה. שיפוט ובוחן המציאות תקינים... פ' מושקעת רובה ככולה במאבק חסר פשרות באביה. יש לומר כי הרושם הוא שפ' מדברת בכנות... האם נוטה להפחית בחשיבותן של הבעיות ולעיתים להכחישן כליל... להערכת ישי להימנע מכל וכל מלכפות על פ' פתרונות בניגוד לרצונה. נראה לי נכון לאפשר לה ביקורים בבית הסבים ללא הגבלה... ברור לי כי פ' אינה מעוניינת לעבור למסגרת

פנימיתית ויש להימנע מלכפות עליה מסגרת זו... המלצתי היא לאפשר לה ככל שניתן להיעזר בסבה וסבתה ולבקר בביתם".

16. ביום 11.4.10 התקיימה ועדת החלטה (ת/17). בין היתר נאמר בדו"ח כי:

"במקום להתמודד עם הבית היא בורחת לסביה כל יום מ – 17:00 ועד 22:00. יש התדרדרות בלימודים... מערכת היחסים בין א' ור' מעורערת, א' מספר כי הוא כבר עייף, מיואש, חלש, לא מוצא את מקומו או תפקידו בבית... הוא ור' רואים את הדברים באופן שונה לגמרי והוא כבר לא עם כוחות לעמוד על שלו, הוא מוותר... ההורים חוזרים על העובדה שהסבים מחבלים באפשרות ליצור קירבה בבית".

17. ביום 10.5.10 האב נעצר עקב תלונותיהן של פ' וע' ולבקשתו הוטל צו איסור פרסום על זהותו. האב שהה במעצר יומיים ולאחר מכן הוא שהה במעצר בית בבית אביו. (ראו החלטתו של כב' השופט ד"ר קובו מיום 11.5.10).

18. בחופש הגדול של שנת 2010 שהתה פ' במשפחת קלט ב... פ' לא הרגישה רצויה במשפחה זו ובחודש ספטמבר 2010 פ' הסכימה לעבור לפנימייה ב... (ת/9 שצורף לתצהיר א' בתביעה שכנגד). פ' סבלה בפנימייה והתלוננה כי היא לא מוצאת שפה משותפת עם הבנות בפנימייה. בדו"ח מחלקת הרווחה מיום 26.1.11 נאמר בין היתר כי:

"בחג הסוכות לא היה לפ' להיכן לצאת בחופשה הפנימייה... אני הצעתי את עזרתנו בהכנה של המחלקה לקראת יציאתה לבית המשפחה. א' התנגד לכך וחשש כי היא שוב תגיש נגדו תביעה במשטרה. אני חוששת כי אי אפשר להחזיק בחבל משתי קצותיו. מצד אחד להגיד כי היא לא תלך לסבים ומצד שני לא לנסות לעשות מאמץ אמיתי לעזור לבתך שנמצאת במצוקה. באותה תקופה לפ' היה קשה מאוד בפנימייה. היא אף הסכימה לקבל את כל התנאים הקשים שלדבריה הוריה הציבו בפניה במידה ותחזור הביתה כגון: התנצלות מילולית כלפי א' (אפילו אולי ביטול התלונה שלה נגדו), ביטול הקשר עם הסבים (קשר שהינו הכי משמעותי עבורה) ולקחת הפלאפון ממנה. פ' באותה תקופה הייתה מוכנה לוותר על הכל בתנאי שתוכל לחזור וללמוד ב... ושלא תצטרך לשהות בפנימייה... פ' לאורך כל הדרך

לחזור ולחזור ולהתגורר ב.... היא טענה כי הייתה מעדיפה ללמוד ... ואף מעוניינת לחזור ולהתגורר בבית ההורים..."

19. ביום 28.10.10 פנתה פ' למועצה לשלום הילד וביקשה את עזרתה מאחר ולטענתה היא סבלה "מאלימות והתעללות בבית מכל מיני סוגים. היו הרעבות, מכות, השפלות, הטרדה מילולית איום ברצח ועוד כל מיני התעללויות" (נספחים 1-2 לכתב ההגנה).

20. ביום 17.11.10 הגישו א' ור' בקשה לצו הגנה כנגד המשיבים. בבקשתם, הם טענו בין היתר, כי ת' ול' מתכתבים עם פ' באינטרנט והם "מסיתים אותה נגדנו וממרידים אותה עלינו". לטענתם, הם מוציאים את דיבתם רעה ומאז חייהם "הפכו לסיוט".

21. לאחר ששמעתי את המבקשים בו ביום, קבעתי דיון בבקשה במעמד כל הצדדים למחרת ואף זימנתי את פקידת הסעד. פקידת הסעד אמרה בדיון בין היתר כי:

"מדובר על נערה בת 16 וחצי, נערה מאוד חיובית ומתפקדת שסודרה בפנימייה בניגוד לרצונה... הקשר עם הסבא והסבתא שלה, בהיסטוריה היו הסתות ואין לי דרך לבדוק זאת. אני יודעת שיש הסתה דרך הפייסבוק... הסבא והסבתא נורא משמעותיים לה... בסופי שבוע שהיא יוצאת למשפחת קלט".

22. פ' אמרה בדיון כי:

"אני לא רוצה לקרוא לו אבא הוא הרביץ ואיים להרוג אותי, הוא שבר עלי כסא, שבר עלי גיטרה, הוא זרק עלי חלוקי נחל ברחוב. הוא רץ אחרי עם מגבת כאשר הוא ערום ויצא בדיוק מהמקלחת. הוא ירק עלי בפנים. אחותי באה עם נעליים בבוע והוא אמר שהוא יעשה לה כמו שעשו לרוז יארוז אותה במזוודה ויזרוק אותה".

23. בסיום הדיון קבעתי, כי לאור הביטויים הפוגעניים שהוצגו בפני מתוך האינטרנט ולפיהם ל' ות' השתמשו ב"ביטויים קשים וחמורים כנגד ההורים", נאסר עליהם להסית או לאמר דברים שיש בהם בכדי לפגוע בהורים ונאסר עליהם "לדבר סרה במבקשים ולערב את הקטינה בתחושותיהם כלפי ההורים". כמו כן, הסמכתי את פקידת הסעד לקבוע את אופי והיקף הביקורים של פ' אצל הסבא והסבתא.

24. פקידת הסעד לחוק הנוער החליטה כי פ' תהיה פעם בשבועיים בבית הסבים בחופשת שבת מהפנימייה ופעם בשבועיים אצל משפחת הקלט המארכת. ההורים התנגדו כי במקום שפ' תשהה פעם בשבועיים במשפחת הקלט היא תשהה אצל דודה ואולם לדברי פקידת הסעד בדו"ח הנ"ל (ת/9) "ההורים בסופו של דבר התנגדו לסידור שהם הציעו מלכתחילה".

25. לאחר כמה שבועות, ההורים פנו לחוקרת המשטרה וביקשו כי פ' תתארח בביתם בסוף השבוע של ה- 24.12.10. פ' נענתה לבקשתם. לדברי העו"ס: "יום קודם לכן, קיבל דודה של פ' תביעה נוספת ופ' היתה אחת התובעות בתיק. פ' כמובן כעסה על כך, רבה עם אימה בטלפון והסידור של יציאתה לבית ההורים בוטל".

26. ביום 25.12.10 פ' עזבה את הפנימייה על דעת עצמה וסירבה לחזור אליה. ביום 26.12.10 הסכימו הסבים כי פ' תתגורר בביתם דרך קבע ומאותו יום חזרה פ' ללמוד בתיכון ב...ומאז היא מתגוררת אצל סבה וסבתה.

ב. טענות התובעים

1. ביום 22.12.10 הגישו התובעים תביעה כספית - נזיקית כנגד הנתבעים על סך של יותר ממיליון ₪. התביעה הוגשה מלכתחילה אף בשמה של פ' והיא היתה התובעת מס' 4 ואולם, הדבר נעשה ללא ידיעתה.

2. בק"מ הראשון שהתקיים ביום 16.3.11, הודיעה פ' כי היא מתנגדת נמרצות לתבוע את הסבא והסבתא. לפיכך, ולמרות התנגדות התובעים, הוריתי על מחיקת פ' כתובעת בהליך זה.

3. בתביעה טענו התובעים כי ת' ול' פרסמו ארבעה פרסומים פוגעניים המהווים לשון הרע ברשת הפייסבוק. הפרסומים בוצעו בימים 8.9.10, 11.9.10, 12.9.10 ו- 26.9.10.

4. בין היתר פרסמו ת' ול' באתר הפייסבוק שלהם דברים אלו כנגד א' ור' (להלן: "הפרסומים"):

"משפחה – לא מדבר, עבודה – פוטר, מועצה – סולק, שכנים – רב עם כולם, חברים – אין... במה שהוא נוגע גוסס ומת... להיות נשואה לבן אדם רע... זורק לה את הילדות מהבית... היא מפגרת והיא תצטער על זה עד יום מותה... בגלל כזה אפס... אחרי שהסתכסך עם כל העולם ואשתו ועכשיו נגמרו האנשים – בא על הילדים שלו... הורים נורמאליים לא שולחים בידועין את הילדה שלהם, בשר מבשרם לגוב אריות... הוא תחתון אבא של התחתונים... המניאק... שאמא שלו תקעה נאדים... הבן עיוור הזה... הדג מסריח מהראש... אכלו אותו כבר התולעים ונישאר רק הגולגולת, אז אם הראש מת – הכל מת... הוא יצטער על זה שאבא שלו הקובייה הזה תקע את אמא שלו הפלצנית לפני 47 שנה והוא יצא... אנשים טיפשים... המכוער השעיר הזה מכל העולם עם כזה מגעיל ועוד כזה היטלר... הזבל הזה... החתיכת כלום הזה אפס מאופס ולא שווה טפלה ולא את הנאד שאמא שלו תוקעת... אם יש לה קצת בקודקוד...".

5. התובעים טוענים כי ל' ות' לא התנצלו ולא נקטו בשום צעד "להפסקת דברי הבלע החמורים".
6. התובעים טוענים גם, כי הסבא והסבתא הסיתו את פ' להגיש תלונת כזב כנגד אביה במשטרה, והם אף הוציאו את דיבתם רעה באוזני רשויות הרווחה ומשטרת ישראל.
7. לטענת התובעים, גם חברותיה של פ' בפייסבוק היו חשופות לפרסומים אלו. לדבריהם: "פרסומים אלו נעשו במזיד, מתוך כוונה לפגוע בשמם הטוב של התובעים ומתוך כוונה למוטט ולהביא חורבן על המשפחה, לפלג אותה ולסכסך בין בני המשפחה".
8. התובעים טוענים כי יש לחייב את ל' ות' בפיצויים בגין כל אחד מארבעת הפרסומים בסך של 100,000 ₪ כל אחד ובסה"כ בסך של 400,000 ₪ בגין מרכיב זה של התביעה.
9. בנוסף, התובעים טוענים כי עקב הסתת הנתבעים את פ' כנגדם, הם נזקקו לטיפולים פסיכולוגיים ופסיכותרפיים וכן נאלצו לממן את שהותה של פ' בפנימייה. א' טען גם, כי כתוצאה מההסתה והוצאת לשון הרע נגדו, נמנע ממנו להתמודד בבחירות למועצת

10. בגין הטיפולים שעלותם 1,500 ₪ לחודש, למשך 36 חודשים, נתבע סכום של 54,000 ₪.
11. בגין שהות פ' בפנימייה נתבע סך של 187 ₪ לחודש.
12. בגין אי יכולתו של א' להתמודד לתפקידים ציבוריים, הוא עותר לפיצוי בסך של 300,000 ₪.
13. בגין העובדה שהתובעים נאלצו לעזוב את ביתם ב... ולעבור לדרום הארץ עקב הכפשתם, הם עותרים לפיצויים בסך של 250,000 ש"ח.
14. התביעה מושתת על עוולות לפי [חוק איסור לשון הרע](#) תשכ"ה – 1965 (להלן: "החוק") ועל עוולת הרשלנות הקבועה ב[פקודת הנזיקין](#).
15. התובעים טוענים כי התביעה כנגד הנתבעים 3-4 "אינה קשורה לפרסום באתר הפייסבוק כי אם להסתת והמרדת פ' אשר הביאה לגרימת נזקים כספיים עצומים למשפחה או לכל הפחות להגברתם וכן לגרימת נזקים נפשיים לפ' ולמשפחה בכללותה" (סעיף 6 לתביעה).

ג. טענות הנתבעים

1. הוריה של פ' התעללו בה קשות ולאור זאת הם כתבו את שכתבו באתר הפייסבוק.
2. לאתר הפייסבוק שבו פורסמו הדברים "מנויים רק 11 אנשים המהווים את בני המשפחה הקרובים ושתי חברות אשר כולם יודעים את מעלליו של האב ומורשים לצפות בתוכן האמור ולא אף אחד אחר". לטענתם, מדובר בפרסום אחד ולא בארבעה פרסומים.
3. הנתבעים טוענים כי כלל לא מדובר בלשון הרע אלא בגידופים שלא ניתן לראות בהם משום לשון הרע (סעיף 26 לסיכומי הנתבעים).

4. בנוסף, עומדת להם הגנת "אמת דיברתי" לפי סעיף 14 לחוק וכן הגנת תם הלב והבעת דעה, כאמור בסעיף 15 לחוק. לדבריהם, חלה עליהם "חובה חוקית מוסרית או חברתית לעשות אותו פרסום", הפרסום מהווה רק הבעת דעה על התנהגות התובעים והפרסום "לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות".

5. הנתבעים טוענים גם, כי מדובר במעשה "של מה בכך" כהגדרתו בסעיף 4 לפקודת הנזיקין והתובעים "חשפו את עצמם לכך מרצונם שעה שהתעללו בחסרי ישע ולפיכך הסתכנו מרצון כאמור בסעיף 15 לפקודת הנזיקין".

ד. התביעה שכנגד שהגישו הנתבעים

1. הנתבעים וכן פ', הגישו תביעה שכנגד כנגד א' על סך כולל של 150,000 ₪. לטענתם, במהלך שנת 2009, השפיל א' את הנתבעים ואמר בפני ביתו פ' כי הם "סוטים" ומדובר ב"דבר המשפיל והמבזה אותם ומייחס להם התנהגות שאינה ראויה ויש להוקיעה מכל וכל".

2. לטענתם, א' השמיץ את מ' בפני פ' שעה שייחס לו התנהגות הומוסקסואלית, כשהוא אמר לה "לכי לסבא שלך ההומו".

3. לטענת הנתבעים, א' אף הציג את פ' כמשוגעת בפני הרשויות והוא כינה אותה "זבל כימי, אפס, מסריחה, נבלה, ערבייה, אנטישמית, פושעת, תישרפי, לסבית ועוד".

4. א' הכחיש שאמר דברים אלו וטען כי מדובר ב"טענות שקריות והזויות אשר כלל לא התרחשו במציאות".

5. א' הודה רק שקרא לפ' מסריחה, היות והיא נהגה שלא להתקלח בחודשיי הקיץ ונדף ממנה ריח רע. לטענתו, פ' עשתה את צרכיה בבגדיה, סירבה להחליף בגדים, סירבה לצחצח שיניים והזניחה את ההיגיינה שלה.

6. בנוסף, טען א' כי יש לדחות על הסף את התביעה כנגדו, בכל הנוגע למרכיב של תביעה של פ', היות ופ' הייתה קטינה במועד שהגישה את התביעה והיא הוגשה ללא אישור הוריה שהם אפוטרופסיה וללא אישור בית המשפט.

7. יצוין כי מאחר והתביעה שכנגד שהוגשה אף ע"י פ' הוגשה בהיותה קטינה, הוגשה בד בבד עם התביעה שכנגד, בקשה למתן צו אפוטרופוסות לדין לצורך הגשת התביעה. לאור זאת, הוריתי על הגשת תסקיר, על מנת שעובד סעד יבחן הם יש בהגשת התביעה על ידה, משום פגיעה בטובתה והאם יש למנות לה אפוטרופוס לדין (החלטה מיום 6.6.11).

8. לאור העיכוב הממושך בהגשת התסקיר, פ' בגרה בטרם שהוא הוגש וממילא התייתר הצורך בו. לפיכך, התובענה והתביעה שכנגד נשמעו במאוחד. למרות שהצעתי לפ' כי גם היא וגם הוריה ייפנו לאיש מקצוע טיפולי, פ' הודיעה כי "אני לא מכירה בהם ואני לא רוצה קשר איתם עד יומי האחרון" (עמ' 12 שורה 17).

9. להשלמת התמונה יצוין, כי לא הוגש כתב אישום כנגד א' בגין התלונות שהגישו כנגדו פ' וע'. התיק כנגדו נסגר מחוסר "ראיות מספיקות", על פי הודעת המשטרה מיום 17.1.12 ע' שהיא קטינה, העידה כי היא הוסתה ע"י הנתבעים כנגד הוריה וכי היא מסרה בפרקליטות שהיא חוזרת בה מהתלונה, מאחר שהיא שיקרה במשטרה (עמ' 26 שורות 1-2).

ה. דיון והכרעה

(א) האם הפרסומים מהווים לשון הרע?

1. סעיף 1 לחוק קובע כי:

" 1. לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרם לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו..."

2. המבחן להתקיימות העוולה הוא אובייקטיבי ולא סובייקטיבי. כפי שנקבע בע"א [466/83 שאהה נ' דרדריאן, פ"ד לט \(4\) 734:](#)

"המבחן, שבאמצעותו ייקבע אם אכן דברים מסוימים שפירסם פלוני עלולים להוות לשון הרע כלפי אדם פלמוני, אינו מבחן סובייקטיבי. המבחן הוא אובייקטיבי במהותו, לאמור: לא קובע, מה חושב הנתבע המרגיש עצמו נפגע, אלא הקובע הוא כיצד עלולה החברה לקבל את הדבר שבאותו פירסום".

גידופים בעלמא לא יחשבו בהכרח לשון הרע, אלא ייבדקו במסגרת מכלול הנסיבות שבהם הם פורסמו.

כפי שכתב המלומד אורי שנהר בספרו "דיני לשון הרע" (הוצאת נבו, 1997) בעמ' 132 (להלן: "דיני לשון הרע"): :

"קללות וגידופים מהווים לצערנו חלק מהחיים החברתיים במדינה, ולפיכך קיים חשש שהכרה שיפוטית גורפת בגידופים כב"לשון הרע" תביא להצפת בתי-המשפט בתביעות שזו עילתן. זאת ועוד: ככל שהשימוש בגידופים שכיח יותר, כך נעשית פגיעתם לקשה פחות, עד כי אמירת גידופים מסוימים בנסיבות מסוימות לא תגרום עוד לפגיעה ממשית. האיזון המתחייב מהשיקולים שתוארו לעיל מצא את ביטויו בפסיקה, אשר הביעה נכונות עקרונית להכיר בגידופים כבלשון הרע וזאת במקרים בהם הכרה זו תהיה מוצדקת לאור נסיבות פרסום הגידופים".

ראו ע"א 534/65 דיאב נ' דיאב, פ"ד כ (2) בעמ' 269, וכן סקירה מקיפה של פסקי הדין בעניין זה בת"א (חיפה) 10-11-23300 כהן נ' עמית כוכבי [פורסם בנבו] (10.3.12).

3. איני מקבל את טענת הנתבעים כי מדובר בגידופים שלא ניתן לראות בהם משום לשון הרע" (סעיף 26 לסיכומים). אין מדובר בגידופים "קלים" אלא בכמות גדולה של דברי הכפשה ועלבון. מדובר בדברי בלע חמורים אשר בכל קנה מידה אובייקטיבי של "האדם הסביר" הם מהווים לשון הרע. ריבוי הגידופים והעובדה כי הם לא נאמרו בהזדמנות אחת "בעידנא דריתחא" אלא בארבעה מועדים שונים, תומכים אף הם בקביעה כי מדובר בלשון הרע.

4. איני מקבל אף את טענת הנתבעים כי מדובר ב"מעשה של מה בכך" בהתאם לסעיף 4 לפקודת הנוזקין. היקף ההכפשות וחומרתן, כלל לא יכולים לחסות בצילה של הגנה זו.

5. סעיף 14 לחוק מעניק הגנה בפני תביעת לשון הרע, אם הוכח כי הפרסום היה אמת וכי בפרסום היה עניין ציבורי. ההכרעה בדבר קיומם של שני מרכיבים אלו, נעשית על פי מבחן

- אובייקטיבי כאשר נטל ההוכחה מוטל על הנתבע. הנתבעים כלל לא הוכיחו קיומה של הגנה זו, כפי שטוענים התובעים בצדק בסעיף 14 לסיכומי התשובה.
6. סעיף 15 לחוק קובע הגנה נוספת והיא, אם הפרסום נעשה בתום לב, תוך קיום של אחת מהנסיבות המנויות בסעיפי המשנה של סעיף 15. גם הגנה זו כלל לא הוכחה. איני מקבל את טענת הנתבעים כי הדברים שפרסמו מהווים "הבעת דעה" (סעיף 34.3 לסיכומים). מדובר בהכפשות חמורות ומעליבות. יצוין כי נקבע ש:
- "ניתן למנות את הכוונה שעמדה מאחורי הפרסום, האם כוונת זדון או שמא כוונה אחרת; את אמונתו הכנה של המפרסם באמיתות; את נושא הפרסום ומושאו – האם נסב הפרסום על דמויות ציבוריות ועל סוגיות פוליטיות, אקטואליות או אחרות שלציבור עניין רב בהן; את מידתיות הפרסום – לשונו, סגנונו, נוסחו והיקף התפרסותו, כאשר אלה עומדים אל מול העניין שבו עוסק הפרסום; במקרים מתאימים, נקיטת אמצעים סבירים לבדיקת אמיתות הדעה אף היא שיקול רלבנטי, וכך גם סבירות המסקנה שצמחה מתוך התשתית העובדתית עליה היא מסתמכת." (רע"א 10520/03 איתמר בן גביר נ' אמנון דנקנר [פורסם בבנו] (12.11.06) להלן: "פרשת בן גביר").
- במקרה דנן, הנתבעים לא הוכיחו אף אחת מההגנות הקבועות בחוק.
7. בעניינו, ל' אישר כיהוא זה שפרסם את הפרסומים באתר הפייסבוק שלו (עמ' 41 שורות 23-25).
8. גם במהלך חקירתו, לא חזר בו ל' מהדברים הקשים שהוא כתב על א' בפייסבוק. הוא חזר ואמר שמדובר ב"אמת לאמיתה" (עמ' 42 שורה 8) וכי "גם עכשיו אני טוען שהוא אפס זה ברור" (עמ' 42 שורה 24). ל' אמר כי לדעתו א' "צריך לשבת בבית סוהר" לאור מה שהוא עשה לבנותיו (עמ' 44 שורה 21). בצדק טוענים התובעים בסעיף 7 לסיכומי התשובה, כי הנתבעים המשיכו "להוציא דיבה רעה" כנגדם, אף במהלך המשפט.
9. ל' אישר את הדברים שכתב בפרסומים וטען כי א' הוא "חלאת המין האנוש... זה חלאת זה. לא שווה יריקה. זה אפס" (עמ' 45 שורות 3-29) וכי הוא "פסיכופט" (עמ' 47 שורה 24).
10. ל' טען בעדותו כי הוא ראה סימני אלימות על גופה של פ' ולכן הוא המליץ שתלך להגיש תלונה במשטרה (עמ' 48 שורות 14-11 ושורות 29-30).

11. גם ת' אישר כי הוא פרסם את מה שנכתב באתר הפייסבוק שלו (עמ' 49 שורות 30-31).
12. ת' העיד, כי גם הוא ראה סימני אלימות על גופה של פ' (עמ' 51 שורות 7-11).
13. הסבא העיד כי הוא ואשתו ראו סימני אלימות על גופה של פ' (עמ' 53 שורות 11-12). יצוין כי בגין טענות אלו, לפיהם הנתבעים ראו חבלות וסימנים שנותרו על גופה של פ', לא הגישה פ' תלונה במשטרה ואף הנתבעים לא הגישו תלונה בנושא זה, כפי שטוענים התובעים בצדק בסעיפים 27 ו- 45 לסיכומים.
14. מ' אישר כי אמר על א' שהוא "ערבי מלוד" (עמ' 54 שורה 32) וכי הוא "מתנהג כמו ערבי מרביץ לילדות שלו" (עמ' 55 שורה 6). מ' אף העיד ביחס לא', כי אפשר לאמור עליו שהוא "רוצח" (עמ' 57 שורות 24-25).
15. ברור כי הפרסומים באינטרנט מהווים לשון הרע כהגדרתם בסעיף 1 לחוק היות והם בהחלט עלולים "להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה לבוז או ללעג מצדם". התובעים טוענים בצדק, כי הנתבעים המשיכו להשמיץ אותם אף במהלך חקירתם בבית המשפט והודיעו שאין בדעתם להתנצל כלל (סעיפים 19 ו- 23 לסיכומי התובעים).
16. הפרסומים מהווים הכפשות קשות. אף אם סברו הנתבעים כי א' ור' מתעללים בבנותיהן, אין כל הצדקה לפרסום דברי בלע וקללות. לא לחינם הובאה בהרחבה השתלשלות העניינים במשפחה ובהחלט ייתכן כי התנהלות הנתבעים בכל הקשור לפ' וכעסם על הוריה, היו מוצדקים ונעשו מתוך דאגה כנה ועמוקה לפ'. אולם, אף אם כך הדבר, תחושות קשות אלו לא התירו להם להכפיש ולבזות את התובעים בפייסבוק כפי שהם עשו.
17. **סיכום של דבר:** לא עומדת לנתבעים 1-2 אף אחת מהגנות החוק. הנתבעים לא הוכיחו כי הפרסומים הם אמת ולא הוכח כלל כי הם נאמרו בתם לב. לפיכך, אני קובע כי הפרסומים מהווים לשון הרע.

18. הנתבעים 1-2 מודים כי 11 אנשים ראו את הפרסומים. הנתבעים לא הביאו לעדות את שתי החברות שלטענתם ידעו על הסכסוך הקשה אף ללא הפרסומים. יצוין כי היה על התובעים להוכיח את היקף הפרסום, בניגוד לטענתם בסעיף 16 לסיכומי התשובה, והם לא הוכיחו כי יותר מ- 11 אנשים נחשפו לו. בכל מקרה כאמור, מדובר בפרסום כהגדרתו בחוק.

19. מאידך, התובעים לא הוכיחו כי הנתבעים 3-4 הסיתו או המרידו את פ'. כפי שעולה מהשתלשלות העניינים שפורטה בהרחבה לעיל, פ' היא זו שספרה לסבא ולסבתא את טענותיה בדבר התעללות הוריה בה ובאחותה. הסבא והסבתא רק הפנו את פ' וע' למשטרה ואולם הכוונה זו היתה חיונית והכרחית לאור הטענות החמורות שהבנות שטחו באוזניהם. לא הוכח כלל כי סבא והסבתא גרמו להמרדה וכי הניתוק של פ' מהוריה לא נעשה מרצונה החופשי ללא כל השפעה מהנתבעים 3-4. לפיכך, דין התביעה כנגד הנתבעים 3-4 להידחות.

(ב) מה שיעור הפיצויים המגיע לתובעים מהנתבעים 1-2 עקב פרסום לשון הרע?

1. ברע"א 4740/00 לימור אמר נ' ואח' נ' אורנה יוסף ואח', פ"דנה (5) 510 דן בית המשפט העליון באמות המידה לקביעת פיצויים בגין תביעת לשון הרע ובין היתר נקבע כי:

"הפיצוי התרופתי בגין לשון הרע נועד להשיג שלושה יעדים: לעודד את רוחו של הניזוק... לתקן את הנזק לשמו הטוב, למרק את זכותו לשם הטוב שנפגעה בגין לשון הרע... בפסיקת פיצויים בגין לשון הרע יתחשב בית המשפט, בין היתר, בהיקף הפגיעה, במעמדו של הניזוק בקהילתו, בהשפלה שסבל, בכאב וסבל שהיו מנת חלקו ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד... ככל שהתפוצה היא רבה יותר, הנזק עשוי להיות גדול יותר והפיצוי רב יותר" (עמ' 524-525).

2. ככלל, כדרך של תביעות נזיקין, גובה הפיצוי צריך לשקף את גובה הנזק. ואולם, כדי לזכות בפיצוי על פי החוק, אין צורך בהוכחה של נזק. במסגרת תיקון מס' 6 לחוק, נקבעה תקרה לפיצוי בסך של 50,000 ללא הוכחת נזק (סעיף 7א). נקבע גם, כי אם הוכח שהפרסום נעשה "בכוונה לפגוע", מוסמך בית המשפט לפסוק סכום כפול מסך זה, ללא הוכחת נזק.

3. כאשר מדובר בלשון הרע הנאמר במהלך סכסוך משפחתי כולל, נוקט בית המשפט משנה זהירות בקביעת גובה הפיצוי, על מנת שלא ללבות עוד יותר את הסכסוך המשפחתי. בתמ"ש [29442/05 ל.א. נ' י.י.מ](#) [פורסם בנבו] (ניתן ביום 6.9.09) פסק כב' השופט וייצמן במקרה בו אדם התקשר לשכני אחיו, ואמר כי אחיו בעט באשתו בעת שהיתה בהריון, וכן שלח מכתבים לקופת חולים ולמשרד המשפטים "המפילים" את אחיו ואת אשתו, פיצויים בגובה של 15,000 ₪ בלבד. בית המשפט קבע כי:

"אין התביעה מוגשת בחלל ריק, ולמעשה היא רק אחת מבין שפע התובענות הניזקיות והכספיות שהגישו אחים בני משפחה אחת כנגד משנהו... בית המשפט לענייני משפחה אשר לפיתחו באו התביעות ההדדיות אינו יכול להתעלם מהאווירה המשפחתית ולהתייחס לתביעה הנוכחית תוך התעלמות מוחלטת מהלך הרוחות האופף אותה.... פסיקת פיצויים על הצד הגבוה תמשיך ותעודד את הצדדים להוסיף ולהגיש תובענות הדדיות בגין עוולת לשון הרע זה כנגד זה, כפי שכבר עשו פעמים רבות. אינני מתעלם מכך שבתי המשפט, לרוב, אינם מקילים עם המפרסם לשון הרע בזדון על מנת לנגח ולהזיק לנפגע... בעניין הנדון אין להתעלם כי לשון הרע צמחה בתוך המרחב המשפחתי השוצף וקוצף בו אח מנגח את אחיו ואח תובע את אחיו עד כי דומה כי אין לדבר סוף, לטעמי בנדון פסיקת פיצויים נדיבה, לא תשרת כל אינטרס ראוי, אלא רק תוסיף ותעודד תביעות נוספות כאמור".

4. שיעור הפיצוי נגזר לא רק מאופי וחומרת הפגיעה במובן זה, שככל שאופי ההאשמות המיוחסות חמורות יותר, כך גדל סכום הפיצוי. קיים גם, כאמור, יחס גומלין בין היקף תפוצת הפרסום לבין גובה הפיצוי. ככל שתפוצת הפרסום מצומצמת יותר, הנזק קטן יותר ועל כן גובה הפיצוי הנפסק נמוך יותר. כפי שאמר המלומד שנהר:

"לעניין התלות בתפוצת הפרסום אמנם איננה רלבנטית לשאלת האחריות אך היא מהווה שיקול חשוב בקביעת גובה הפיצויים. פרסום בתפוצה גדולה, כמו פרסום באמצעי התקשורת, מחמיר את הפגיעה בנפגע ומצדיק את הגדלת הפיצוי. מאידך גיסא, רשאי בית המשפט להקל עם הנתבע כאשר תפוצת הפרסום מוגבלת." (דיני לשון הרע, עמוד 384).

דוגמא לכך, היא קביעת בית המשפט בת"א [6685/02 עו"ד דוידוביץ יהונתן נ' ציונה שנקר](#) [פורסם בנבו] (16.8.04). במקרה זה, צעקה אישה על עורך דינה שהיה נכה "תישאר נכה מסכן כל החיים". למרות שהתבטאות זו מהווה לשון הרע, מאחר

שהדברים נאמרו בפני אנשים ספורים בלבד, ומתוך סערת רגשות במהלך מריבה, נפסקו פיצויים בסך של 10,000 ₪ בלבד.

גם בת"א [6670/98](#) (חדרה) **דורית דורון נ' משה גבאי** [פורסם בנבו] (7.5.01) שעסק במקרה בו שלחו נתבעים מכתב תלונה כנגד עורכת דין של חברה קבלנית שממנה קנו דירה וכן גידפו בנוכחות קהל את עורכת הדין, נקבע כי הפיצויים בתביעות כנגד אנשים פרטיים בשונה מתביעות כנגד כלי תקשורת, הם נמוכים יחסית. זאת, מאחר והתפוצה פחותה ואז אף הפגיעה פחותה. בית המשפט מציין כי במקרה אחר, כאשר הפרסום היה מצומצם לשישה אנשים, נפסקו פיצויים בסך של 1,500 ₪. לעומת זאת, כשהתפוצה רחבה, ומדובר בהפצה לגופים שונים, הפיצוי יכול שיגיע ל 50,000 ₪. באותן נסיבות נפסק לתובע פיצוי בסך של 7,500 ₪.

5. לעומת זאת, כאשר מדובר בפרסום ברבים באמצעות עיתון נפוץ, הפיצויים שנפסקו היו גבוהים במידה ניכרת. למשל, בת"א [2667/00](#) **ששון מרון נ' גלובס פבלישר עתונות (1983) בע"מ** [פורסם בנבו] (9.10.07) נקבע במקרה שבו נעשה פרסום בעיתון "גלובס" שבו נאמר כי התובע פוטר מעבודתו בבנק על רקע דו"ח ביקורת חריף שבו הואשם באי-סדרים כספיים, יפוצה התובע בסך 350,000 ₪.
ראו גם: **ע"א 5452/04 עמירם מילר נ' שמואל כהן** [פורסם בנבו] (2.11.04), שבו נפסק פיצוי בסך של 300,000 ₪.

6. יש לתת משקל אף להתנהגות המעוול אחרי הפרסום, כפי שנקבע בסעיף 19 לחוק. יש להבחין בין מקרה בו מעוול עומד מאחורי דבריו לבין מקרה שבו הוא מתנצל. במקרה דנן, הנתבעים לא רק שלא התנצלו, הם המשיכו להכפיש ולגדף. כפי שנקבע בפרשת בן גביר:

"יינתן משקל להתנהגות הפוגע בעת הפרסום, לפניו, ולאחריו. ינתן משקל לעובדת התנצלותו, או סירובו להתנצל, ודבקותו באמירות הפוגעניות בלא לחזור בו מהן".

7. במקרה דנן, לא הביאו התובעים כל עד להוכחת הנזק שנגרם להם, כפי שטענו בצדק הנתבעים בסיכומיהם. הם גם לא צירפו כל קבלה המאשרת כי הם שילמו מכיסם עבור טיפול פסיכולוגי (עמ' 19 שורות 24-29) ולא צירפו דפי חשבון המעיד על תשלום (סעיף 45.2 לסיכומי הנתבעים). בתסקיר נאמר כי את רוב התשלום בגין הטיפול מממנת המועצה המקומית ומחלקת הרווחה. התובעים לא הוכיחו כלל כי ילדיהם

- זקוקים לטיפולים פסיכולוגיים וכן ל"אבחונים, חוות דעת מקצועיות הוראה וחינוך" כפי שהם טוענים בסעיף 13 לסיכומיהם.
8. לא הוכח כלל כי בגלל הפרסומים נאלצו התובעים לעזוב לדרום הארץ ולא הוכח כלל כי עקב הפרסומים נמנע מא' להתמודד על תפקידים ציבוריים. א' אישר בחקירתו כי במועד הפרסומים הוא לא עבד וכבר בשנת 2006 הוא הפסיק את עבודתו ב... ויצא לפנסיה מוקדמת עקב תאונת עבודה (עמ' 15 שורות 14-15). טענה זו אף נזנחה בסיכומים, כפי שטוענים בצדק הנתבעים (סעיף 43 לסיכומים).
9. כפי שעולה מהפסיקה שאוזכרה לעיל, פסיקת הפיצויים במקרים שבהם הוטחו האשמות מבזות בפני קהל מוגבל של אנשים, איננה ב"רף העליון" שנקבע בחוק. לעניין זה ראו גם:
- [ת"א 34558-09-10 עו"ד לונטהל נ' רפאל מרבוקה](#) [פורסם בנבו] (22.5.12) שבו נפסק פיצוי של 25,000 ₪ במקרה בו הטיח הנתבע בתובע בבית כנסת בפני המתפללים, כי הוא גנב וכי אסור להתפלל עמו במניין.
- [ת"א 2394/09 מאיר אלון נ' ענת קדם ואח'](#) [פורסם בנבו] (ניתן ביום 19.2.12) שבו נקבע פיצוי בסך של 10,000 ₪ עקב גידופים שנאמרו במהלך סכסוך שכנים.
- [ת"א \(נצרת\) 51482-08-10 צבי גרינבלט נ' עופר שרון](#) [פורסם בנבו] (17.7.12) שבו נפסקו פיצויים בסך של 15,000 ₪ במקרה בו נשלח לחברה בה עבד התובע מכתב שטנה המאחל לתובע שיחלה במחלת הסרטן, כשהמכתב היה חשוף לעמיתים בעבודה.
10. התובעים מאזכרים בסעיף 56 לסיכומיהם פסיקה שבה העניקו בתי המשפט פיצויים גבוהים הרבה יותר. אולם, פסיקה זו אינה דומה כלל למקרה דנן. בפסיקה המובאת על ידי התובעים, דובר על פרסום ברבים בעיתון נפוץ ([ת"א 2667/00 מרון נ' גלובס פבלישר עיתונות \(1983\) בע"מ](#) [פורסם בנבו] (9.10.07)) או ברחבי העיר ([ע"א 5452/04 כהן נ' מילר](#) [פורסם בנבו] (1.11.04)) או בקרב קהילת אנשי המקצוע של הנפגע ([ת"א 1714/97 ניסנקורן נ' וילדר](#) [פורסם בנבו] (23.2.04)). דובר שם גם על אנשים בעלי מעמד מקצועי גבוה בתחומם ועל פרסום נרחב מאוד, מקרים בהם הוכח נזק גם אם לא ממוני. לפיכך, ברור כי באותם מקרים נפסקו פיצויים גבוהים יותר. התובעים מאזכרים את פסק הדין [בע"א 3245/04 עו"ד בנוסון נ' עמנואל פלד](#) [פורסם בנבו] (ניתן בבית המשפט המחוזי בת"א ביום 11.1.06) ומקרה זה אכן רלוונטי

לענייננו. באותו מקרה, חוייב אדם שכינה בכינוי גנאי עורך דין במסדרון בית המשפט ובנוכחות קהל עורכי דין רב, לשלם פיצויים בגין לשון הרע בסך של ₪50,000 (ולא 70,000 כפי שטוענים התובעים בסיכומיהם), אולם, כאמור, גם במקרה זה הפרסום היה רחב יותר מבמקרה דנן, מאחר והוא היה במסדרון בית המשפט בעת שהיה בו קהל רב.

11. בקביעת גובה הפיצוי במקרה דנן, יש לקחת בחשבון את העובדה שמדובר בפרסומים בוטים ופוגעניים מאוד והנתבעים עד היום לא סבורים כי פעלו שלא כדין ואין בפיהם כל התנצלות או חרטה. מאידך, בין הצדדים היה מתח רב בעקבות הטענות הקשות של פ' כנגד הוריה ורצונם של הנתבעים לעזור ולסייע לפ'. אין מחלוקת כי מצבה של פ' היה קשה כמתואר בכל הדוחות המקצועיים שפורטו לעיל. כמו כן, הפרסום היה גלוי ל – 11 אנשים בלבד. לא הוכח כי אנשים נוספים היו נגישים לפרסומים אלו.

12. יש לקחת בחשבון גם כי התביעה שכנגד לא הוכחה. א' הכחיש לחלוטין כי אמר דברים כנגד התובעים ולא הובא שום עד חיצוני התומך בגרסתם. התביעה כולה מבוססת על דברים שפ' טענה ששמעה שא' אומר כנגד התובעים שכנגד ואולם, לאור היחס הקשה ביותר שבין פ' להוריה יש קושי ליתן משקל לעדות זו, כפי שטוענים התובעים בצדק, בסעיף 19 לסיכומי התשובה. לא הובאה אף כל עדות להוכיח כי א' הציג את פ' כמשוגעת בפני הרשויות. לא הוכח כלל כי כינוי הגנאי שפ' טוענת כי אביה אמר לה, נאמרו בפני צד ג' אחר ולפיכך לא הוכח כי מדובר בפרסום כהגדרתו בחוק ודין התביעה שכנגד להידחות.

13. בשקלול כל האמור, הנתבעים 1-2 ישלמו לתובעים בגין הפרסומים, פיצויים בגובה של ₪40,000.

14. מאחר והתביעה הוגשה על סכום מופרז ביותר, בסך של מעל מיליון ₪, ונדחתה התביעה כנגד הנתבעים 3-4 שלא הוכחה כלל, אין צו להוצאות.

ניתן היום, א' מר חשון תשע"ג, 17 אוקטובר 2012, בהעדר הצדדים.

נפתלי שילה 54678313

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה